

Vyjádření vedoucího k diplomové práci Jiřího Hasmana: „Geografie příjmových nerovnoměrností ve světě“

Práce má 115 stran, z čehož 99 zabírá vlastní text, na dalších 6 stranách je seznam literatury a zdrojů dat a zbytek tvoří přílohy.

Diplomová práce Jiřího Hasmana je věnována kombinaci souvisejících témat popisu a vysvětlení rozdílů v mírách sociálně-ekonomických nerovnoměrností zemí a diskuze metodických otázek kvality výchozích dat. Toto téma odpovídá zájmu o problematiku porovnávání rozdílů v mírách sociálně-ekonomických nerovnoměrností zemí světa, který v posledních dekádách vzrostl souběžně se snahami o sběr a systematickou archivaci těchto údajů. Existence těchto souborů dat zároveň umožňuje kvantitativní testování různých vysvětlení rozdílů v mírách nerovnoměrností. K tomu je ovšem nutno podotknout, že přestože ukazatele nerovnoměrností již dnes na úrovni zemí patří ke standardně používaným charakteristikám (nejčastěji ve vyjádření Giniho koeficientem), je až s podivem, jak nerespektivně se často s těmito údaji pracuje a to i v publikacích renomovaných autorů a institucí.

Tyto výchozí poznatky také strukturují práci Jiřího Hasmana, kterou lze rozdělit do tří hlavních částí. V první z těchto částí (teoretický kontext) je nejdůležitější kapitolou diskuze potenciálních vysvětlení rozdílů v mírách nerovnoměrností zemí, resp. identifikace faktorů, které podle literatury míru sociálně-ekonomických nerovnoměrností ovlivňují. Touto diskuzí a rozdělením potenciálních vysvětlení do několika širších skupin si autor vytváří hypotézy, které posléze testuje průřezovou analýzou zemí. Je pochopitelné, že vzhledem k množství v literatuře zmiňovaných vysvětlení, nemohl autor při diskuzi jednotlivých z nich ani při jejich následném testování (vyjádření kvantifikovatelnými proměnnými) jít příliš do hloubky (v tomto smyslu je provedené hodnocení extenzivního charakteru).

Dříve než ke zmíněnému testování faktorů mohl přistoupit, věnoval pozornost problémům porovnatelnosti dat a sestavení vlastního „vyčištěného“ souboru měř nerovnoměrností jednotlivých zemí světa. Tento pracovní krok, který řada autorů ve svých publikacích k danému tématu přeskakuje, je nutno ocenit. Z vlastní zkušenosti vím, že zorientovat se v souvisejících metodických problémech a dát dohromady použitelný soubor alespoň přibližně srovnatelných údajů, je věc nepřilíš zábavná, zato však dosti pracná.

Testování jednotlivých faktorů bylo provedeno pomocí regresní analýzy. Na rozdíl od některých jiných prací autor oprávněně vychází z předpokladu, že jednotlivé faktory mohou být různě platné v různých geografických regionech a proto pracuje vedle globálního modelu (země světa) i s modely regionálními (regrese v rámci podskupin zemí). Závěrečný souhrn výsledků je vhodně doplněn přehledným schématem na obrázku 5.3, které ukazuje faktory identifikované jako významné v rámci globálního i jednotlivých regionálních modelů.

Téma, cíle i metodika použitá v diplomové práci Jiřího Hasmana nejsou originální. Ke zpracování tohoto tradičního tématu ovšem autor přistoupil s pečlivostí a v jednotlivých krocích provedených hodnocení se dovedl s dílčími problémy inovativně vypořádat. Práce, kterou tímto doporučuji k obhajobě, tak podle mne působí konzistentním dojmem a přináší zajímavé výsledky. V náležitě přepracované formě uvažujeme o jejich publikaci v odborném časopise relevantního zaměření.

14. 9. 2010

Josef Novotný